

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:
 Egész évre . . . 6 frt — kr.
 Negyedévre . . . 1 „ 05 „
Helyben házhoz hordva:
 Egész évre . . . 8 frt — kr.
 Negyedévre . . . 2 frt — kr.
Vidékre postán szállítva:
 Egész évre . . . 10 frt — kr.
 Negyedévre . . . 2 „ 50 „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfői és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Apáczai u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, szeptember 9.

A színház a Bémer-téren.

Nagy-Várad város jövődjének fejlődésére rendkívül fontos döntést hozott tegnap városunk törvényhatósági közgyűlése. Hosszas tervezgetések, éveken át tartó vitatkozás után 36 szótöbbséggel elhatározta tegnap a közgyűlés, hogy a színházat a Bémer-téren építi fel.

Bennünket nem a színházépítés érdek, hanem a Bazár-szoros rendezése. Mig csak arról volt szó, hogy színházat építsünk, ellene voltunk annak. Egy város, amelynek 57% a közköltője, százazrekbe kerülő luxus kiadásra nem vállalkozhatik.

De miután már elhatározta a város, hogy felépíti a színházat, azon voltunk, hogy ez a luxus-kiadás olyan hasznot hozzon a városra és lakóira, ami kárpótolja valamennyire a luxus-czikkre kiadott százazreket.

És azért kezdettől fogva örömmel üdvözöltük és teljes erőnkkel támogattuk a Sztarill Ferencz és társai által megindított mozgalmat, melynek célja volt, összekötni a színházépítés kérdését a Bazár-szoros rendezésével.

Sztarill első terve után még három került a városatyák elé. Mindegyik igazított valamit a másikon. Az utolsó, a Rimanóczyé sem ment minden hibától, de társai közül mégis legszerencsésebben oldja meg a problémát, hogy lehet legcélszerűbben elhárítani a város fejlődé-

sének utjában álló nagy akadályt, hogyan lehet rendezni a Bazár-szoros, a város újabb megterhelhetése nélkül.

Örvendünk azért, hogy a tegnapi közgyűlés elejtette a nagypiaczi színházról hozott korábbi határozatát és elhatározta, hogy a Bazár-szoros rendezésével kapcsolatosan, a Bémer-téren építi fel az állandó színházat.

Nagyon jól tudjuk, hogy így is nagy terhet fog ez hozni a városra. De egyrészt azt hisszük, hogy így, a város közepén levén a színház, jobban fog az boldogulni, kevésbé szorul majd a város kasszájára; másrészt pedig — és ez a fő — a Bazár-szoros rendezésével a közlekedésnek, a forgalomnak, a város természet-szerű fejlődésének új, hatalmas útja nyílik meg, mely nagy lendületet fog adni városunk jövődjének haladásának, emelkedésének.

Ezen meggyőződésben örömmel üdvözöljük a közgyűlés tegnapi határozatát.

Jól tudjuk azt is, hogy e határozattól messze van még annak megvalósítása. A határozat ellen kétségkívül benyújtandó fellebbezés nem utolsó akadály lesz e szép terv kivitelében. De az eddigiek meggyőzték bennünket arról, hogy Bulyovszky polgármester komolyan veszi a dolgot és nem retten vissza az akadályoktól. Akkor pedig elmaradhatatlan a siker.

Óhajtjuk, hogy a közgyűlés tegnapi határozata hasznos legyen a városra, és polgáira.

Bende püspök jubileuma.

Mozgékony, kis termetű, galamb ősz fejű, áldott jó szívű ember Bende püspök, oly megnyerő arczával, hogy a legkétségtelenebb kíváncsú is bizalomra gerjed, hátratekint, és nem hiába.

Kisasszony napján tartotta e derék egyháznagy 50 éves áldozári jubileumát egyházmegyéje öröm teljes részvéte mellett.

A jubileumi ünnepeken részt vettek: Desseffy és Rimély püspökök, Fehér Ipoly főpát, a nagy egyházmegye lelkészkedő papságának 100-as küldöttsége, az összes egyetlek, a jubilaris mise előtt: utána pedig Nyitra vármegye, a kir. bíróságok, a helyőrség, pénzügyigazgatóság, a felekezetek küldöttsége és a felvidéki közművelődési egyesület, melynek t. elnöke.

A papság arany kehelyvel, a tanítók Sz. Imre olajfestésű képével tisztelték meg a jubiléumát.

A jubileumban maga ő Felsége is részt vett, egy sürgöny által adván meg a fényt az ünnep díszéhez. Wlassics Gyula miniszter pedig értesítette a püspököt, hogy Felsége által a Ferencz József rend nagykeresztjével lett kitüntetve.

Sok felé nagy feltűnést kelt, hogy nem lett az agg püspök v. b. t. t. czimmal kitüntetve s magyarázatul az egyházmegye néppártiságát emlegetik.

Laptársunk a »Nyitrai megyei Szemle« igazi izléssel kiállított s gyönyörűen meg irt díszlapot adott ki nemzeti színű kerettel s a püspök arczképével a czimlapon.

A jubiléum főpap életéből közlünk egy pár jó ízű apróságot:

A német vizsgán.

Tudvalevőleg mint tősgyökeres magyar bajai gyermek édes-kevesett tudott németül. Mikor diákkorában megjelent Kalocsán, hogy növendékpapnak felvétessék; a felvételi vizsgán mindenből bátran s

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZAJA.

Leány-szív.

— Declusé Alphonse —

A Párizs felől jövő nizzai gyorsvonat éles füttyöléssel robotott át a Beaulieu melletti nagy köhídon. Lekanyargott a magas hegyi vaspályáról a villák által szegélyezett mentoni országot mellé s néhány perc múlva hatalmas fújjással és pihegéssel ért be a nizzai indó házba.

— Nizza 10 perc, kiszállani!

A zsufolásig megtelt wagonok ajtai feltárultak, néhány pillanat alatt az egész peron tele lett a megérkező utasokkal, a kik több órák ut miatt kissé megmeredt lábakkal tódultak a kijárat felé. A vasuti hordárok kis vasszorgoncaikat, melyek hatalmas podgyászokkal, bőröndökkel, dobozokkal voltak telve, gyorsan tolták előre az aszfalt talajon a máhalerakási szoba felé. A vasuti levélhordók a nagy kötényekbe összecsomagolt friss ujságokat és leveles zsákokat dobálgatták ki a teher kocsi-ból, az állomási tiszték a kocsikat reviedálták.

Pompás kora tavaszi nap volt. A »Promenade des Anglais« hatalmas embertömegek hullámzottak fel s alá. A nők világos, színes

toilettekben legújabb divat szerint öltözve hallgatták a könnyű nyári öltönyökben lévő férfiak bókjait s fecsegéseit. A csodás tiszta azurkék égen, milyent csak dél franciaországban lehet látni, egyetlen felhő sem uszkált, a tengerpart-ról friss sóval telített üde levegőt hajtott a lány tavaszi fuvalom. A sétány hosszú palmafáinak haragos zöld levelei, a viruló citrom és narancsbokrok, a sok fecsegés, az egyik kávéház előtt jótszó katona zenekar hangjai, a derűs ég, a világos toilettek, a fel alá robotgó elegáns fogatok, olyan vidámságot varázsoltak a vidékre, hogy az embernek szinte kaczagott a lelke is belé, ha a füledt levegőjü vasuti kocsiból kiszállva, egyszerre a cosmopolita világ központjában találta magát. Főkép azok, kik a havas Párisból egyfolytában utazva jöttek ide. Néhány órával ezelőtt még csupa zuzmarrát, jégesapot látva s most az örök tavasz legponpásabb helyén a langyos meleg levegőt tele tüdővel szivhatták magukba.

Az utasok már mindelhagyták a vasuti indóházat csupán egy feketébe öltözött fiatal leány állott még. kezében egy kis sárgabőrű készült kufferel a kijárat előtt s révedező szemekkel nézte az előtte feltároló mozgalmak képet.

11 óra felé járt az idő. A fiatal leány elő-

vette kis arany lánczon csüggő óráját s meg nézve, hány óra, hirtelen újra visszafordult az indóház felé s egyenesen a jegyváltó ablakhoz lépett.

Mikor indul Monte-Carlóba a gyorsvonat? kérdé a pénztárnoktól.

12 óra 6 perczkor felelte az, hányadik osztály?

Harmadik felelte a lány és remegő kézzel nyújtott át a pénztárnoknak egy 5 frakos aranyat.

Jegyét gondosan elrejtve pénztárczájába, újra tétován állott egy darabig, majd gyors léptekkel lépett ki az utcára, hogy a vonat indulása előtt egy kis sétát tegyen.

Alig haladt 30 lépést, midőn egy kéz nehezedett vállaira, a lány visszafordult. Egy csinos 25 év körüli fiatal ember állt előtte, ki csodálkozva nézett reá.

Yvonne, szólalt meg a fiatal ember, hát hol jár maga itt? Pierre mondá a leány, hát maga hogy került ide?

Néhány pillanatig némán álltak egymással szembe. Mindkettő arcán a legnagyobb meglepetés kifejezése volt látható.

Majd elmondom, törte meg végre a csendet a lány, térjünk be egy kávéházba.

Néhány pillanatmulva a »Café Vidault«

Valódi első minőségű, hegyi

fehér és vörös borok

olcsó árban kaphatók

Czeplédy Sándornál

„ZÖL D F A“ szálló dában.

jól felelt, de egyszerre csak váratlanul s a vizsgálat végét alig váró Bende nagy meglepetésére német nyelvből kezdtek vizsgálni, s azt kérdezték tőle:

— Mi az: Vater?

— Atya, volt a válasz.

— Mi az: Mutter?

— Anya, mondá a jövődő püspök, s már kezdett magához jönni.

— Mi az: Witterung? — De itt ilyen hosszú szónál már megakadt a német tudománya, s fiatal esze hamar kombinálni kezdett. Arra emlékezett, hogy Witwe annyi mint özvegy; s így Witerung is valami ilyesfélét, családi állapotot jelenthet. Azért nagy büszkén kivágta, hogy: házasság.

Persze nagyot nevetett a vizsgáló bizottság, mert hisz házas életben is sokszor fordul elő: Witterung.

A konkurzusnak vége az lett, hogy Klobusiczky érsek bevette a nagy német tudóst.

Bende püspök az aranyművesnél.

Mikor besztercebányai püspök lett, betért egy hatvani utcái kereskedésbe, hogy ezüst asztalkészletet vásároljon. Az üzletben már ott tanált egy vidéki plébánost, ki hasonló járatban volt. Együtt válogattak tehát, s mikor végre Bende megállapodott egy szép kivitelű asztalkészletben, s a kereskedő azon kérdésére, hány személyre valót parancsol, azt felelte, hogy negyvennyolczra; álmélkodva fordul hozzá a vidéki plébános e kérdéssel:

— Enyje urambátyám, magának szép jövedelmű parochiája lehet?

— No megjárja, — válaszol a püspök — ugy szerényen megélhet az ember.

— Én N. N. o—i plébános vagyok.

— Én meg Bende Imre most kinevezett besztercebányai püspök vagyok.

Persze bocsánatkérés és mentegetődzés lett a vége, mert a vidéki plébános a télikabátjában megjelent püspököt nem ismerte fel.

Jó szíve vonzotta az ünneplő sokaságot, s ez fakasztotta az óhaját, mit mi is kívánunk, hogy Isten áldja és tartsa még soká.

✦ Pulszky Ferencz

1814—1897.

Mint egy tegnap kora délután érkezett sürgönyünk jelenti, Pulszky Ferencz, a magyarországi muzeumok és könyvtárak országos felügyelője és a nemzeti muzeum nyugalmazott igazgatója, tegnap reggel a muzeumban levő lakásán élete 83-ik évében meghalt. Pulszky már hosszabb idő óta súlyos tudógyuladásban szenvedett, mely tekintve aggkorát kétszeresen veszélyes volt reá nézve, bár kezelő orvosai,

dr. Korányi Frigyes és dr. Frank Ferencz egyetemi tanárok, bizva a beteg szívós természetében, felgyógyulást reméltek az utolsó perczig. Évek óta szenvedett tüdőhurutban s csak a gondos ápolás tartotta eddig is meg életben.

Az elhunytat, kinek három fia: Gusztáv, Garibaldi és Károly, és egy leánya Potyvena maradt nagyszámu és kiterjedt rokonság gyászolja.

A megboldogult életrajza a következő.

Pulszky Ferencz 1814. szeptember 19-én született Eperjesen. Hét éves korában kezdte meg az iskolázást s mindig az első tanulók közé tartozott.

13 éves korában ismerkedett meg báró Eötvös Józseffel, kivel annak haláláig állandó barátságban állott. 19 éves korában elvégeztén jogi tanulmányát, jurátussá lett.

1833-ban nagybátyjával: Fejérváry Gáborral, nagy olaszországi utazást tett, utközben azonban megállapodtak Pozsonyban is, hol épen e tájban Kölcsey, felsőbüki Nagy Pál stb. országos híri szónokok voltak a képviselők. Az 1832—36-iki országgyűlésen, mint a távollévő gr. Haller megbízottja br. Vay Miklós táblabíró mellé esküdtt fel joggyakornoknak s 20 éves korában már megkapta az ügyvédi oklevelet is, mely minőségében Sáros megye aljegyzőjévé nevezték ki, hol nemsokára megjelent első műve »Eszmék Magyarország történetének phylozophiájához».

1839-ben Sáros megye megválasztotta országgyűlési követnek, mely minőségben nagy tekintélyre tett szert. 1845-ben ismét beutazta Olaszországot Böhm Dániellel, a bécsi pénzverő akadémiium tudós igazgatójával, kitől igen sokat tanult az eredeti műrekek és hamisítványok felismerésére nézve.

Hazajövet Bécsben telepedett le, ahol nőül vett egy vagyonos és szellemes nőt: Volter Terézt, kivel ezután Széchenyi birtokán telepedett le.

A forradalom alatt előbb pénzügyi államtitkár, majd a király személye melletti minisztériumnak államtitkára lett.

A szabadságharcz ügye mindrosszabbra kezdvén fordulni, Kossuth lord Palmerstonhoz azon megbízással küldte Londonba, hová csak nagy bujkálások után tudott kiszokni, hogy Angliát nyerje meg a magyarok ügyének.

A szabadságharcz végével nem jöhetett vissza az országba, mivel az osztrák haditörvénysek bitófára ítélte s javait elkobozta. A menekülő Kossuthal azután bejárta Amerikát, honnan visszatérve újra Londonban telepedett meg s itt irodalmi munkásságból élt.

1860-ban, mint a Daily News levelezője

Turinba költözött, a hol a hírhedt vörösinges Garibaldit arra igyekezett rávinni, hogy fegyveres erővel jöjjön be Magyarországra, de hasztalan. Erre aztán elkeseredve visszavonult a politikától s Firenzében telepedett meg. Hol régészeti és műtörténeti tanulmányokba bocsátkozott s nyílt szalont tartott.

1866-ban újra visszajött Magyarországra, hol ekkor amnesztiát kapott. Szentesen csakhamar fellépett képviselőjelöltnek s meg is választották s tagja lett a magyar parlamentnek. 1869-ben br. Eötvös kinevezte a nemzeti muzeum igazgatójának, mely állásában egészen 1894-ben történt nyugdíjaztatásáig maradt meg. A M. T. Akadémiának és a Kisfaludy-társaságnak már az 1880-es évek óta tagja, a Petőfy-társaság másodelnöke volt s a képzőművészeti tanács elnöke.

A budapesti tud. egyetem 1880-ban t. filozófiai doktorrá választotta. Temesvár díszpolgára volt. Rendjele csak a török Medsidje-féle rendjel volt. — Pulszky ezenkívül temérdek hazai és külföldi irodalmi és tudományos társulat tagja volt.

1886-ban 72 éves korában másodszor nősült, midőn Geszner Rózsát vette el.

70 éves születésnapja alkalmából barátai emlékermet verettek tiszteletére.

Első házasságából származott gyermekei: Agost, a szászabányai kerület orsz. képviselője Károly a volt orsz. képtár hírhedt igazgatója, Garibaldi m. kir. vasuti és hajózási felügyelő és Polyxena, írónő, Hampel József muzeumi segéd őr felesége.

Az elhunyt igen nagy, főkép régészeti tudományos irodalmi működést fejtett ki, de számos politikai munkát is írt. Legfőbbek: »Életem és korom« és »Magyarország archeológiája«. 1894-ben elnyerte a M. T. akadémia 3000 frtos Bródy díját, tavaly pedig a Semsey díj második jutalmát.

Négy évvel ezelőtt rendkívül elkeserítette, hogy »Magyar archeologia« című nagy munkája, melyen csaknem négy évig dolgozott, az akadémiai pályázaton megbokott, amennyiben csak második jutalmat nyert.

1894-ben az érem-gyűjtemény nem éppen korrekt kezelése miatt nyugdíjaztatták 6000 frt évi penzióval s ez idő óta a »Nemzeti Muzeum« épületében levő lakásán élt és itt mult ki tegnap az élők sorából.

Az elhunyt a szabadkőművesek nagy mestere is volt Budapesten de ez állásától bizonyos szabálytalanságok elkövetése miatt megfosztották (Lásd bővebben: »Die Freimauerei in Ungaru, című műben.)

Annyi bizonyos, hogy nagy tehetségű és tudományosan képzett ember volt, de annyi gyarlóság tapadt hozzá, hogy felfujt népszerűsége

egy mellék szobájában egy üveg gezeuse mellett ültek.

Tudja Pierre, hogy egy óra mulva megyek Monte-Carlóba, hol atyám tegnap este összes vagyonát elvesztette s most azért sietek, hogy ha lehet, még kicsavarjam kezéből a revolvért. — Ha még nem lesz késő, tette hozzá a fiatal lány s hangja zokogásba fullt.

Yvonne egy páris kis kereskedőnek volt leánya. Boltjuk ott volt a Quartier Latein egy szűk s mellékutcájában. Atyja régi foliánsokat, képeket, tankönyveket árult a diákoknak, kik inkább csak azért keresték fel az öreg boltját, hogy betekinthessenek néhány perczig a ragyogó szépségű leány szeméibe, nem pedig, hogy valamit vásároljanak. Yvonne rendkívül kedves mosolylyal tudta rászózni a legunalmasabb algebrai könyveket a fiatal diákok nyakába, kiknek esze-ágában sem volt, hogy életükben még valaha a gömbháromszögtannal s más ilyen unalmas dolgokkal foglalkozanak.

Daczára a Quartier Latin szellemének, Yvonne sértetlenül megtudta őrizni azt a szendőségét, mely a fiatal leányok legszebb éke s mely kétszeresen kedvesnek tünt fel itt a bűn s a kicsapongás féskében, hol az örök mulatozás vert tanyát.

De Yvonne anyja egy szép napon erősen megbetegedett s a fiatal lánynak ápolnia kellett a beteg öreg asszonyt hosszú heteken át. Atyja csodálkozva vette észre, hogy egy idő óta a szanszkrit nyelvtanok és logarithums táblázatok nem akarnak fogyni. A diákok ugyan most is ott ácsorogtak a kirakat üvegtáblája előtt, de nem a rongyos szélű könyvek ócska tábláit vizsgálgatták, hanem kandi szemekkel pislogtak be, vajjon a szép Yvonne nincs-e már újra a boltban.

A betegség egyre hosszabb ideig tartott. A gyógyszernek számlája egyre hosszabbodott, a jövedelem pedig napról-napra kisebbedett.

Az öreg antikvárusnak egy nap végre az utolsó 100 frankot kellett felváltania.

Nehéz szívvel ment el hazulról, hogy a boltja felé menjen s utközben beváltsa az utolsó kékhasu bankót. Ivonék a Rue Lepelletierben laktak; az utat a boltig megtenni tehát jó darab út volt, de de az öreg mindig megrövidítette az által, hogy az északi pályaudvaron átcapott s mindenféle zúg mellékutczákon és átjáró házakon keresztül ment, úgy hogy utja lényegesen megrövidült. — Most is gondokkal telve haladt el az északi pályaudvar előcsarnoka mellett, hol óriási színes plakátok hirdették a téli klimatikus gyógyhelyeket s fürdőket és mulatókat. A sok különféle hirdetés közül különösen kivált egy nagy rikitó színekkel nyomtatott plakát, mely a monte-karlói játék termet ábrázolta, hol a hosszú zöld asztalok mellett halomba gyűjtött aranyak mellett elegáns urak és nők játszottak. Míg a háttérben a gyönyörű monte-karlói öböl azurkék tenger vize csillogott fel, melyben apró fehér vitorlás csónakok és vékony kékes füstöt ere-

gető gőzök szeltek a hullámokat. A parton nagy legyező levelű pálmák ringatták bokraikat s fenn az égen a délfranciaországi nap szórta tüzes sugarait. »Hogy lehet biztosan nyerni« Monte-Carlóban? Csalhatatlan tanácsadó mindazok számára, kik hamar meggazdagodni akarnak. Ára 1 franc. Épen most jelent meg.

Yvonne atyja már legalább 50 szer elment a hirdetés mellett, mióta azt kiragasztották, de most először vette azt észre.

Svindlerei, mormogta magában, szédelgés az egész. — De ez a hirdetés nem hagyta nyugodni egész nap s este, mikor haza tért betért egy újságáruló kioszkba s megvett egy példányt abból a könyvből, melynek szerzője ugy látszik nem követte a »csalhatatlan módszert«, hanem az által szerzett pénzt magánkn, hogy lépve csalta az embereket.

* * *

Másnap este hasztalan várták haza az öregget. Helyette késő éjjel egy sürgöny érkezett Monte-Karlóból.

Itt vagyok. Minden pénzem elfogyott. Boltot reggel eladtam 5000 francért. Holnap az egészet felteszem a rouletterre. Biztos módszer van. Sok pénzt nyerek. Legyetek nyugodtak Holnapután jövök.

Marivaux.

Hogy milyen hatással volt e sürgöny, képzheted. — Hiszen nekik semmi tudomásuk

és óriási befolyása valamint tekintélye nem tudták feledtetni a világgal.

A kerepesi uti temetőben levő családi sírboltban helyezik örök nyugalomra. Temetése bizonyára nagy lesz, mert Magyarország legnevezetesebb alakjai közé tartozott, a múlt évtizedekben pedig különösen az éleztlapok foglalkoztak nagy előszeretettel vele ismert nagy orra miatt mely kedvencz karikatúrája volt a rajzolóknak.

Nagyvárad város közügyei.

Városi közgyűlés.

Türelmetlen, zajos ülése volt tegnap délután Nagyvárad-város törvényhatóságának. A színház kérdése ismét dőcczent egy lépéssel előre, de azért vérmes, hiu ábránd volna még azt gondolni, hogy ez a tengeri kigyó már agyon van ütve.

Most már bizonyos, hogy a Nagypiaczon nem lesz a színház.

Az érdekes vita legkimagaslóbb mozzanata volt az a szép beszéd, melyet *Ritoók* Zsigmond táblai elnök mondott a Bémer tér mellett. Ennek az öreg ágyunak meg is lett a haszna, a törvényhatóság óriási része leszavazta a Nagypiacz pártiakat.

Szokoly Tamás szilaj, jó kedvében volt, alig győzte az elnök figyelmeztetni.

A határozatot, minf halljuk meg fogják fellebbezni.

A közgyűlés lefolyása a következő volt:

A közgyűlésen dr. *Beöthy* László elnökölt.

Jelen voltak:

Dr. Baróthy Akos, dr. Bozóky Alajos, Bozóky Béla, Csák Máté, Frank Endre, Guttmann József, dr. Hoványi Gyula, Kaczián Károly, Kékus Vidor, dr. Kondrád Márk, Mezey Mihály, Miskolezy Barnabás, dr. Molnár Imre, Palotay László, Ritoók Zsigmond, Serdült Bálint, dr. Sipos Árpád, Stark Gyula, Szokoly Tamás, dr. Várady Zsigmond, Schöppin Ágoston, Sipos Orbán, Andriška Károly, Beczkay Lajos, dr. Berkovits Ferencz, Bertsey György, Déry János, Fekete László, dr. Kornstein Lajos, Kunyhósy János, Ländler Ferencz, Mészáros József, Milibák József, id. Nagy Lajos, Papp István, dr. Radó Ignác, Reismann Mór, dr. Sarkady Lajos, Stern Herman, Schütz Albert, Weisz Károly, Amigó Mór, Berger Dániel, Frank Lázár, Friedländer Sámuel, Gábel Jakab, dr. Moskovits József,

dr. Rednik József, Schwartz Antal, Szmekta György, Serényi Gusztáv, Ternyei Antal, Aufrecht Mór, Balogh Döme, Bognár Sándor, Bartsch Sándor, Bottó Ferencz, Diósy Lajos, dr. Döry Ferencz, Farkas Izidor, dr. Grósz Albert, Harmathy Károly, Hering Sándor, Hilinger Lipót, Huzella Gyula, Ince Lajos, Janky József, dr. Kazay Kálmán, ifj. Kohn Sámuel, Kugler Albert, Kunz Gusztáv, dr. Kutiák Ágoston, Léderer Dávid, Léway Zsigmond, Mandel Adolf, Mihelfi Adolf, Mihelfi Pál, Molnár Lajos, Moskovits Miksa, ifj. Moskovits Mór, dr. Munk Béla, Munk Jakab, Müller Salamon, Némethy Károly, Nyiry György, Pallay Lajos, Papp György, Pojnar János, Rendes Vilmos, dr. Sonnenfeld Zsigmond, Szählender Károly, dr. Váry Szabó Béla, Weinberger Jakab, Wöber János, dr. Bulyovszky József, Rác Mihály, Komlóssy József, ifj. Rimler Károly, Bordó Ferencz, Darvassy Lajos, Dus László, Tóth Márton dr. Grám Károly, Sztarill János, Busch Dávid, Hegedüs Géza, Jablonszky Emil, Ragány János, Nemes Jenő, Szántó Lajos, Szüts István, Moskovits Mór.

A gyűlés megnyitása után első sorban a polgármester havi jelentését olvasták fel. A közigazgatásról szóló adatokat már közöltük. Felemlíti még a jelentésben a polgármester, hogy e hó folyamán intézkedni fog a szükséges új állások betöltése iránt. Bejelenti, hogy a felfüggesztett Lőrinczy Gyula rendőrbiztos állására a főispán *Horváth* Gézát helyettesítette. — Tudomására hozza a törvényhatóságnak, hogy a város részére felveendő kölcsön ügyében megtette a szükséges lépéseket a budapesti pénzügyintézetknél s hogy a tüzelőanyag építési költségeinek fedezésére újabb 50 ezer frt értékű regále kötvényt eladott. — A bihari ezredévi emlék ünnepélyes leleplezésénél a főjegyzővel képviselte Nagyvárad városát.

Interpellációk.

A jelentés kapcsán első sorban Kunyhósy János szólalt fel. Pályázatot hirdettek egy mérnöki és egy építőmesteri állásra, holott az ideiglenesen alkalmazott építő mester szerződése csak 1898 év októberében jár le. Mindkét építőmestert alkalmazni akarja a város, vagy ideiglenessel akarják betölteni az állást.

Dr. *Bulyovszky* József válaszolt. A mire pályázatot hirdettek, más állás, a szervezeti szabályrendelet alapján.

Busch Dávid szerint mindkét építőmesterre szükség van, mert nagyon sok a munka.

Dr. *Várady* Zsigmond emlékeztetése hozza a tanácsnak, hogy az új állásokat akként szavazta meg a törvényhatóság, miszerint azok csak a szükséghez képest esetről esetre töltenek be. Jelentsék be a közgyűlésnek, mikor új állásokat betölteni akarnak.

A malária Nagyváradon.

Dr. *Várady* Zsigmond kapcsolatosan felhívja a rendőr főkapitány figyelmét egy veszélyre. A polgármesteri jelentés kitűnőnek mondja Nagyvárad közegészségi ügyét s a városban dühöng a malária betegség. Tíz év alatt nem adtak el annyi kinát a gyógyszerészek, mint most.

Heringh Sándor: ez nem áll!

Dr. *Várady* Zsigmond: Ha a keresztnek rosszul megy, sajnálja. — Fejtegeti, vázolja azt a köztudomású tény, hogy az utcák telve vannak bűzös pocsolyákkal, mindenfelé zöld tócsák, amelyek a bacillus melegágyai. Ezek terjesztik a mocsárlázt. Felhívja a főkapitányt, hogy a háztulajdonosokat szorítsa erősen rá, miszerint házuk előtt a folyókat tisztán tartásák.

*

Elbűklő főispán a *Kollmann* Adolf halálával megüresedett rendőrbiztosi állás betöltésére nézve a választást a jövő havi közgyűlésre tűzte ki. Pályázati kérvények október hó 9-ig adhatók be a főispánnál.

A belügyminiszter jóváhagyta a hadapródiskola részére a telek átadását. — Tudomásul vették.

A közigazgatási bizottság féléves jelentését szintén tudomásul vették.

Hol építsük hát a színházat.

A közgyűlés egyetlen érdekes tárgya a színház ügye volt. A közgyűlés előtt már nagyon is észrevehető volt a forrongás. A mint sürűben-sürűben gyűltek a városatyák, s különösen *Olasziból* majdnem mind ott volt, apadt a reménysége a Nagypiacz-pártnak. Szerencsésen le is szavazta őket a nagy többség.

A tanács előterjesztette a *Rimanóczy* által készített tervet és ajánlatot, mely szerint a színházat a Bémer-téren építsék fel, a Bazar szoros kibővítésével kapcsolatosan.

A bizottság tagjai minden vita nélkül akartak dönteni a kérdésben.

Mikor Mezey Mihály felállott szólásra, erős zaj, »Szavazzunk!« keletkezett.

Végre mikor a zajt a főispán némileg lecsendesítette, *Mezey Mihály* megkezdte beszédét a Nagypiacz mellett. Targyilagosan, általánosságban akar a kérdéshez szólni. Azt látja, hogy a tanács javaslata óriási terheket ró a városra. (Óriási zaj. Eláll kiáltások. Mezey

sem volt az öreg *Marivaux* rossz anyagi helyzetéről, hiszen az öreg minden nap minden puszta nélkül adta oda a pénzt, amit kértek tőle.

Az egész éjjel halálos nyugtalanságban telt el. Délben egy távirat érkezett:

Minden pénzem elveszett. Bocsásatok meg Utoljára üdvözlő. A jó Isten könyörüljön rajtatok.

Marivaux.

* * *

A fiatal leány befejezte elbeszélését s könyven, úszó szemekkel ismételtette:

— No látja hogy mindennek vége, nincs egy percnyi veszteni való idő sem. Hátha már későn is jövök.

Pierre egy szegény deák ember volt, kinek havi 100 franc-ból kellett magát fentartani, melyet az által keresett, hogy órákat adott s nevelősködött. Ez előtt pár hóval dolga jobbra fordult, mivel egy gazdag amerikai családhoz jutott be, hol egy 13 éves gyermeket tanított a francia nyelvre. Az amerikai a telet Nizzában töltötte s így került *Pierre* Nizzába havi 200 franc fizetéssel és teljes ellátással.

A fiatal ember szerelmes volt *Yvonne*ba. A könyves boltban ismerkedtek meg, hova *Pierre* egyszer véletlen betévedt.

Itt csakugyan nincs veszteni való idő, szövegünk s elfeledve mindent, kifizette a gazeust, melyet meg sem érintettek s indulnak az indóházhoz.

Egy óra múlva mindketten *Monte-Carló*ban szálltak ki. — Egyenesen a játék termek felé tartottak. De belépti jegy nélkül nincs megengedve a belépés a termekbe.

Felrohantak az igazgatósági irodába, jegyet kérnek s futnak vissza. Nincs sehol, akit keresnek.

Beszaladgálják a fogadókat, elmennek a rendőrséghez. Epen akkor hoz két ember egy hosszú lepellel letakart nyugágyat. *Yvonne* feléje rohan s lerántja a leplet. Apja nyugszik ott állott koponyával.

Yvonne egyet sikolt, mielőtt még megakadályozhatták volna, leveti magát a meredek sziklafalról a tengerbe.

Pierre néhány pillanatig meredten bámult a levegőbe és egy jalkiállítás nélkül földre esett. Bevitték egy szobába, de mire az orvos megérkezett, már csak élettelen testet talált.

Ott messze *Páris*ban egy beteg öregasszony hiába várja férjét és leányát, egy amerikai pedig másnap bejelenti, hogy fia nevelője megszökött.

* * *

Ez a történet. Csupa absurdum az egész. Nincs benne semmi léletani magyarázat, semmi bonyodalom. Csupa hihetetlen dolog van elmesélve benne. Szinte látszik rajta, hogy az író mint szedte össze erőszakosan a szereplőket, melyeket nem tudott érdekes, találékony stílusban egy elbeszélésben összegyűre. — Egy

rossz novella támadt belőle, melyet a legutolsó újság sem fogadna el közlés végett.

Nos hát bocsássanak meg a szerzőnek. Nem ő találta ki ezt a történetet, mert mind az, a mi el van benne mondva, valóban megtörtént ez előtt néhány évvel. — Az öreg asszony néhány nappal ezelőtt halt el egy kórházban. Most tehát már el lehet mondani az egészet, mely különben is már meg volt írva az összes párizsi lapok újdonság rovataiban.

Nem változtatott rajta semmit, az volt ugyan a szándéka, hogy csinál belőle egy tragikus, érdekesítő novellát. Meg is kezdte, de nem volt bátorsága folytatni, azért csak egymás mellé ragasztotta a napilapokból kivágott híreket, melyek ez ügyre vonatkoznak.

Ennek az elbűzlésnek gyenge voltáért ne a szerzőt okoljuk hanem az életet. A szerző tanált stílisztikát s ő másképp írta volna meg a történetet, ő nem tehet arról, hogy az élet fittyet hány minden stílisztikai szabálynak s csak a maga esze után indul. Ezt az urat, kit életnek hívnak, nem lehet a poétika és iránytalan korlátai közé szorítani. Nem törődik semmivel, s csak egy dolog van a mitől fél ez a halál. Ez legnagyobb ellensége de azért mégis minden parancsának egedelmeskedik.

Végül még azt fogják önök kérdezni hogy miért van annak a novallának ez a cím adva hogy a »Leány szív« Nos erre is megfelelőek. Valami címet csak kellett neki adni.

pár percig vár, míg a zaj elcsendesül.) Ismétli, hogy a tanács javaslata óriási terhet ró a polgárságra.

Szokoly Tamás: »Zürzavaros« nagypiaczista.

Mezey Mihály nem látja arányban állanak a nagy áldozattal a kettős cél létesítését. Az óriási teherért nem fogadja el a tanács javaslatát. Másodsorban azért sem szavazza meg a Bémer-téri színházat, mert a kisajátítás évekkel elhalasztja a színház építését.

Szokoly Tamás: Az nem baj!

Mezey Mihály indítványozza, hogy a miniszter által már jóváhagyott határozathoz képest azonnal kezdjék meg a színház építését a Nagypiaczon. Továbbá, mivel ő is ohajtja a Bazár szoros kiszélesítését, mivel az önállóan sokkal kevesebbé (?) kerül, — a színház építésétől függetlenül valószínűsít meg. Utasítsák a tanácsot, hogy a három háztulajdonossal tárgyaljon s esetleg tegye meg a lépéseket a kisajátításra.

Kunyhóssy János ellene volt a színház építésének, de most mégis megszavazza. Az a főkérdés, hogy hova építsük. Legszerencsésebb gondolat az volt, hogy a színház építésének kérdését a Bazárszoros kiszélesítésével együtt oldják meg. Ezzel oly emléket emelünk, a melyért az utókor hálás fog lenni. Nagyvárad mindég elment a kultúra kérdésben a legvégsőig. Most is a kultúrának hozunk áldozatot, mikor színházat építünk. — kapcsolatosan egy régi szükseget is pótolunk. A forgalom növekedése, a villamos vasut kiépítése csak úgy lehetséges, ha a Bazár szorost kibővítik. — Nagy áldozatot hozunk igaz, mert most is 57% a közköltő az utadóval, — de kölcsön útján fedezhetjük s az annuitást megkapjuk. A lebontandó házak adója sem vész el, mert a bazár épületében levő kereskedők fizetni fognak adót. A tanács javaslatát elfogadja.

Ágyu a Bémer-tér mellett.

Ritoók Zsigmond általános csendben kezdte meg nagyszabású beszédét a Bémer-tér mellett. Érti — ugymond — hogy ki van merítve a tárgy. Tudja hogy senkit nem győz meg egy vagy más irányban, mert mindenkinek meg van a határozott véleménye. De szükségesnek látta felszámolni, mert a dr. Váradi Zsigmond »Zürzavar a színházügyben« röpiratában oly kijelentések vannak, melyek szerint a Bazárszoros pártiakat magán érdekek vezérelnék.

Szokoly Tamás: Zürzavar az egész könyv.

Dr. Várady Zsigmond: Nincs benne!

Ritoók Zsigmond: lehet, hogy tévesen olvasta belőle ki. — Majd folytatva beszédét, kijelenti, hogy ha van is magán érdek a kérdésnél, de ez össze van kapcsolva a közérdekkel. Ha néhány háztulajdonosnak érdeke a közérdekkel összefügg, ez tisztesség. Csak az nem tisztességes, ha a magán érdek a közérdek ellenére van. Ezért szól fel. Annak a barátja, hogy a Bazár szoros kérdése megoldás; első dolog, hogy a szük hely kiszélesítésék. Ha azt mondják, nincs pénzünk a Bazárszoros kiszélesítésére, akkor ne építsünk. (Taps. Éljenzés.) Első a kenyér; mikor kenyér nincs, nem gondolhatunk és áldozhatunk a zenére. Ilyen kenyér kérdés a Bazár szoros kibővítése, mely eddig is nagy forgalmi akadály volt. Igaz a röpiratnak azon része, hogy nem tudjuk, kinek hány krajczár haszna lesz a Bazárszoros rendezéséből; de sok olyan dolog van, a mi hasznos, bár egyenként nem érezhető e haszon. — A teher forgalom el van terelve mellék utcákra; az állatokat zug utcákon, kerülő utakon hajtják a városon keresztül; a személyszállító vasutat nem tudjuk kiépíteni. Ha 30 évvel ezelőtt nem lettek volna olyan szükseblük, 100 ezer forintból ki lehetett volna bővíteni a Bazár szorost. Most 400 ezer frtba, 20 év múlva pedig 1 millió forintba kerül. Az utódok kénytelenek lesznek drágábban megvenni. Azt kell keresni, hogy lehet a legolcsóbb-

ban megoldani a kérdést. Azt látja, hogy dr. Várady Zsigmond tülzásokba ment, a melyeket nem lehet elfogadni. A röpirat felsorolja az adóvesztéseket, a melyek a városi pénztárban lesznek kárára. De a broszür megnyugtató, mert e szerint a közellakók 7000 frttal járulnak hozzá.

Egyhangig: Csekély!

Szokoly Tamás: Ön még annyit sem adna hozzá!

Ritoók Zsigmond: A környéken egy év alatt 14 ezer frttal emelkedik a házbér s ennek adója fedezi a veszteséget. Hogy állami adó vész el, az nem a mi dolguuk; az állam meg védi magát. A Bazárszoros kibővítése 500,000 frtban van felvéve.

Dr. Várady Zsigmond: A tanács számítása szerint is 580 ezer.

Ritoók Zsigmond: Legyen. Ebből 90 ezer forintot, a mely kövezésre van felvéve, le kell vonni, továbbá másik 90 ezer frtot, a mely a Nagypiaczi telek értéke, a hova a színházat akarják építeni. (Nagy zaj. Közbekiáltások: Nem jövedelmez!) Ha ezeket leszámítjuk, 410 ezer forint marad, mint a mennyibe a Bazár szoros kerül. Ezért kapunk egy olyan házat a mely évi 20.000 frtot jövedelmez. Csak a burkolati összeg marad s azt pedig úgy is kell csináltatni. Így a kérdést ingyen megoldhatjuk. Itt az alkalom, hogy a Bazár szorossal kapcsolatosan a színházat felépítsük (Taps. Éljenzés) Külön-külön nem lehetne ezt elérni. Csak pár méter kiszélesítés pár százezer frtba kerülne. Nyerünk egy új utcát, mely kiségit a másikat. Majd rátér a színház elhelyezésére. A különbség csekély a két hely között, mint dr. Várady Zs. kimérte.

Hoványi Gyula: Váradynak nagy lábai vannak.

Ritoók Zsigmond érvekké bizonyítja, hogy a Nagypiaczon 3 részről nincs színházba járó közönség. A Bémer-tér, Olasziból, Ujvárosról, utcák között megközelíthető; nem a város vége, mint a Nagypiaczter. — Majd a szubvenzióról szól, a mely nélkül nem tudjuk itt sem, mint másutt, fenntartani a szintársulatot. — Megbizik a szakértőkben s azért első sorban Rimanóczy ajánlatának elfogadása mellett van; tudomása van, hogy többen nyílt árlejtést akarnak; azt ő megengedhetőnek tartja. Végül a kövezésre felvett 91 ezer forintot sokalja; nem okvetlen szükséges aszfalt, ha nincsen pénzünk, jó lesz a mostani kő is. Fényezésbe nem menne bele, s azért a tanácsi előterjesztés ezen részét adják vissza a tanácsnak. Különbben elfogadja a tanács javaslatát. (Éljenzés. Taps. Szavazzunk! kiáltások.)

Dr. Berkovits Ferencz nagy zajban beszélt. Czáfolni igyekezett a Ritoók Zsigmond beszédében felhozott számadatokat.

Beöthy László: Szokoly Tamás és Várady Zsigmond bizottsági tagokat névszerint figyelemzettem, hogy ne zavarják a szónokot.

Dr. Berkovits Ferencz azzal végzi beszédjét, hogy meg van győződve, hogy ha a Bazár szoros kibővítését a színházzal kapcsolatosan oldják meg, még egyszer olyan magas lesz a közköltőség. Nem fogadja el a tanács javaslatát.

Némi vita keletkezett a kérdés feltevése körül. Telekvételről lévén szó, névszerint szavaztak. Beadott összesen 104 szavazat, ebből a tanács javaslata a Bémer-tér mellett 70 szavazattal; a Nagypiaczra vonatkozó indítvány 34 szavazatot nyert.

Szavazás által döntötték el azt is, hogy Rimanóczynek adják-e az építkezést, vagy nyilvános árlejtést tartsanak rá, 47 szóval 36 ellen Rimanóczynek adták az építést.

Az előbbi névszerinti szavazásnál következőleg oszlottak meg a városatyák:

Bémer-tér:

Dr. Baróthy Ákos, dr. Bozóky Alajos, Bozóky Béla, Frankó Endre, Guttmann József, dr. Hoványi

Gyula, Kaczián Károly, Kékus Vidor, Miskoleczy Barna, dr. Molnár Imre, Palotay László, Ritoók Zsigmond, Serdült Bálint, dr. Sipos Árpád, Stark Gyula, Szokoly Tamás, Schöpflin Ágoston, Sipos Orbán, Bertsey György, Déry János, Fekete László, Kunyhóssy János, Ländler Ferencz, Milibák József, Papp István, Stern Hermann, Weisz Károly, Berger Dániel, dr. Rednik József, Serényi Gusztáv, Ternyey Antal, Aufrecht Mór, Balogh Döme, Bognár Sándor, Bartsch Sándor, Diósy Lajos, dr. Döry Ferencz, dr. Grosz Albert, Harmathy Károly, Huzella Gyula, Ince Lajos, Janky József, dr. Kazay Kálmán, ifj. Kohn Sámuel, Léway Zsigmond, Molnár Lajos, Munk Jakab, Jablonszky Emil, Szüts István, Nemes Jenő, Poynár János, Papp György, Müller Salamon, Némethy Károly, Nyíry György, Pallay Lajos, dr. Sonnenfeld Zsigmond, dr. Vári Szabó Béla, Wöber János, dr. Bulyovszky József, Rácz Mihály, Komlóssy József, ifj. Rimler Károly, Bordé Ferencz, Darvassy Lajos, Tóth Márton, dr. Grám Károly, Sztarill János, Busch Dávid, Hegedüs Géza.

Nagypiacz:

Dr. Konrad Márk, Mezey Mihály, dr. Várady Zsigmond, Andriská Károly, Beczkay Lajos, dr. Berkovits Ferencz, dr. Kornstein Lajos, Mészáros József, id. Nagy Lajos, dr. Radó Ignábz, Reismann Mór, dr. Sarkadi Lajos, Sshütz Albert, Amigó Mór, Frankl Lázár, dr. Friedländer Samu, Gábel Jakab, dr. Moskovits József, Szmekta György, Bottó Ferencz, Farkas Izidor, Heringh Sándor, Kugler Albert, dr. Kutiák Ágoston, Léderer Dávid, Mandel Adolf, Mihelji Adolf, Mihelji Pál, Moskovits Miksa, ifj. Moskovits Mór, Moskovits Mór, Száhlender Károly, Weinberger Jakab, Dus László.

*

A honvéd-huszárok részére szükséges laktanya építése ügyében a tanács javasolta, hogy bízzák meg a tanácsot, miszerint ha 250 ezer forintból kiépíthető a laktanya, hirdessen árlejtést s tegye meg a szükséges intézkedéseket az építésre.

Dr. Sarkady Lajos, dr. Bulyovszky József, dr. Eriedlender Sámuel és Darvassy Lajos hozzájárulása után elfogadták a tanács javaslatát.

Verebi András és társai köztér megvételi ügyét a jövő közgyűlésre halasztották.

Az orsz. tanítói nyugdíj alapra a 15 krosjárulék fejében 300 forint évi átalányt szavaztak.

Az iskolaszékbe még tíz tagot küldtek ki. Az alsófoku kereskedelmi iskolai bizottság tagjait megválasztották.

A tanoncziskolákhoz az óradijjas tanerőket megválasztották.

A tanács előterjesztést tett, hogy a körözi kőgátakat 25655 frttal kijavítsák.

Dr. Várady Zsigmond indítványozta, hogy a minisztertől kérjenek szakértőt, aki a város összes partjait, gátjait megvizsgálja.

Többek hozzászólása után elfogadták dr. Várady Zsigmond indítványát azzal, hogy sürgős esetben a polgármester intézkedhessék.

Zsualeszku Sztóján bolgár kertész részére haszonbérbe adnak 20 hold földterületet.

Brüll Lipót-féle alapítványról szerkesztett alapító-levelet elfogadták.

Hevesmegyének a közuti fedanyagok mérsekelt vasuti viteldijért szállítása iránt keletkezett feliratot pártolják.

Özv. Kollmann Adolfnének a 150 frt halotti negyedet megadták.

A tanács özv. Kollmann Adolfné részére évi 180 frt kegydíjat javasol. Kunyhóssy János indítványára 240 frtban állapították meg az évi kegydíjat.

A Főutca kövezésére nézve elhatározták, hogy 1600 frt költséggel csak kijavittatják.

Még több apróbb ügyet infézték el s a közgyűlés véget ért.

Biharmegye őszi közgyűlése ?

— Mit tárgyal a megye? —

Biharvármegye törvényhatósági bizottsága jövő hét szerdáján tartja őszi évnegyedes közgyűlését. A gyűlésre mindössze csak mintegy 350 tárgy van kitűzve, de ezekből is 180 községi számadás, úgy, hogy azt esetleg mindjárt már első napon be fogják fejezhetni, vagy a

következő napra legfeljebb csak egy-két ügy marad.

A zöldszitalra ke ülő ügyekből az érdekesebbek a következők:

Biharvármegye alapítványa a magyar katonai hadapród iskolák számára. Az állandó választmány erre nézve azt javasolja a közgyűlésnek, hogy a megye 4 alapítványi helyet létesítsen 200 forintjával, még pedig fokozatosan, az első évben egy, a másodikban kettő, s így tovább egészen 4-ig.

Az alapítványi összeget nem teszi le a törvényhatóság, hanem a 200, illetve az évi 800 forintot évenként beleilleszti költségvetésébe. A Ludovika akadémia számára alapítványt nem javasolnak tenni, minthogy már is 10 alapítvány felett rendelkezik Biharvármegye.

A József főherceg védnöksége alatt álló cirkvenicai »László-menhely» számára a megye 100 frtot szavaz meg.

Uj épületek felállítására nézve tárgyalás alá jönnek: a gyapju körvrosi lak, a rojti körjegyzői lak, a barkonyi jegyzői lak s néhány iskola építése.

A szomszéd törvényhatóságok által pártolás végett megküldött átiratok közül szönyegre kerülnek:

Hevesmegye átirata a közuti fedanyagok olcsó vasuti szállítása tárgyában, Veszprémmegye átirata a kötelező tűzkár biztosítás iránt, Borsod-, Baranya- és Hevesmegyék átiratai a víz- és tűzkárosultak részére adandó segély iránt és a nyitrai ev. ref. egyház segély iránti kérvénye.

Az ideai drágaság is szóba kerül a közgyűlésen, mivel a megyei irnokok fizetés illetve lakbér felemelése iránt folyamodtak, kérelmüket azonban a szakosztályi ülésen teljesíthetetlennek tartják. Szerencsésebbek náluknál a megyei lovashajduk, kik eddigi 25 frt évi lakbérük felemelése iránt kérvényeztek, az ő ügyüket ugyan a mostani közgyűlésről a decemberre fogják halasztani, hanem olyan ígérettel, hogy a jövő évtől kezdve lakbérük 40 frt lesz.

Megeyi és községi szabályrendeletek szokatlan nagy számban kerültek megerősítés alá. Igylővaannak terjesztve tűzrendészeti, husvágási, közrendészeti, járdai adóvégrehajtási stb. szabályrendeletek.

A nagyszalontai vasuti ut régóta vajdó ügye is elintézés alá kerül, melyet nem régebben ismertettünk lapunkban.

Bihar-Félegyháza és Pokola község lakói hidvám elengedését folyamodtak, de nem nagy kilátással.

A megyei kapus lakásának kibővítése is szóba kerül.

A Nagyváradon felállítandó vegy- és tápszervizsgáló intézet felállítását a megye is pártolni fogja s ily értelemben fog felírni a földmivelési és belügyminiszterhez.

Egy-két bíró választás tárgyalása közben egy csomó miniszteri rendelet is sorra kerül, melyeket csaknem kivétel nélkül már ismertettünk lapunkban.

Választásra ez alkalommal nem kerül sor, mivel a Lovassy Andor I. oszt. megyei aljegyző lemondásával megüresedett állást csak a decemberi közgyűlés fogja betölteni, de akkor annál hevesebb lesz a küzdelem, mivel hírszerint 4 pályázó is lesz ez állásra.

A közgyűlés többi számaait a 180 községi számadáson kívül a rendes folyó, kevésbé érdekes ügyek töltik ki, melyek közül megemléstés csupán a jövő évi költségvetés megállapítása érdemel. A »Látogatók Lapja«-nak ügyével, melyről tegnapelőtti számunkban emlékeztünk meg, csak a decemberi közgyűlés fog foglalkozni.

UJDONSAGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

Szeptember 10-12. Díjlövés és teke verseny a nagyváradai polgári lövöldében.

Szeptember 15. Biharvármegye őszi közgyűlése.

Szeptember 24. Katonai lóvásár Nagyszalontán.

Szeptember 25-26. Lóversenyek Nagyváradon.

Szeptember 27. Katonai lóvásár Nagyváradon.

Október 3. Tenyészállatkiallítás B.-Diószegen.

Régészeti és történelmi muzeum (Shlauch park) nyitva minden vásár- és ünneppnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3-5-ig 10 krért. Kedden és csütörtökön d. u. 3-5 óráig 20 krért. Más időben 50 kr.

* **Autonomiai választások.** Pecze-Szöllőssön választó polgárok Vidovich György esperes plebános elnökle alatt f. hó 8-án azaz szerdán reggel egybegyűlvén az autonomiai kongresszusra küldendő követ választásra szavazatukat dr. Horváth Gyulára adták s erről felvették a jegyzőkönyvet. — A kolozsvári katolikusok f. hó 8-án szavaztak az autonomiai képviselőre; ez alkalommal összesen 635 szavazat jött be s ebből 607 B. Jósika Samu miniszterre, 28 pedig Ugron Gáborra esett. Minthogy pedig egyebütt is igen sokan sorakoztak B. Jósika körül, a kolozsvári szavazás eredménye B. Jósika Samu megválasztását gr. Korniss Viktorral szemben kétségtelenné teszi.

* **A katonaság köréből.** Simon Ármin nagyváradai 4. sz. honvéd gyalogezredbeli tartalékos hadnagy a brassói 24. sz. honvéd ezredhez helyeztetett át. Kuchler Ferenc nagyváradai honvéd-hadnagynak kinevezési okmánya elveszvé, semmisnek nyilvánították.

* **A debreczeni árvaházban** létesített államköltséges helyre a belügyminiszter néhai Ferenczi József volt kötegyáni ev. ref. tanító József nevű árva fiát vette fel kinevelés végett. A felvett árva gyermek és kísérője ingyen utazhatnak Kötegyántól Debreczenig — mint a miniszter írja.

* **Jönnek a tűzerek.** A hadtest parancsnokságtól vett értesítés szerint a nagyváradai tűzerek f. hó 18-án indulnak vissza a gyakorlatokról Kis-Jenőből s Nagyszalontán át szeptember 20-án érnek vissza Nagyváradra. A mi tűzereink közül 25 főtiszt, 195 ember 184 lóval és 24 járművel vettek részt a nagygyakorlatokon.

Neiss Vilmos Nagyvárad egyik tipikus öreg ura halt meg tegnapelőtt. A váratlanul kimult ember, Neiss Vilmos nyug. á. v. fűtőházi főnök. Az élte 60-ik éven már tul levő férfi még halála előtti estén jókedvűen tarokozott a Biharvármegyei Nemzeti Casinó-ban. Este hazament egy kis szédülésről panaszkodott, melynek azonban nem tulajdonított nagyobb fontosságot, de mégis egy napot az ágyban akart tölteni, hogy telyesen helyre álljon. De reggel 7 óra tájban hirtelenül szélütés érte, mely rövid fél óra alatt végzett vele. Halála hírére ugy a Nemzeti Gasinó mint a kath. kör. kitűzték a gyászlobogót.

A család a következő gyászjelentést bo-csátotta ki:

Özv. Neiss Vilmosné szül. Nikolásy Antónia mint neje, Neis Vilhelmine férjzett Pospichil Venczelné mint testvér, Nikolásy Józsefa és özv. Neiss Józsefné mint sógornök, ugyszintén az összes rokonság nevében is szomorodott szívvel jelenti felethetetlen jó férjének, testvér és sógornak Neiss Vilmos nyug. m. k. államvasuti fűtőházi főnöknek folyó hó 8-án reggeli háromnegyed 8 órakor életének 62-ik s boldog házasságának 37-ik évében történt váratlan gyászok kimultát. A megboldogultnak földi maradványai f. hó 10-én d. e. fél 10 órakor fognak korona-uteza 245. sz. háztól a várad-olaszri r. k. plébánia templomban megtartandó gyászszentmise után a várad-olaszri közsirkertben örök nyugalomra tétetni. Mely végtisztességtételle az elhunyt rokonai, barátai és volt tisztársai tisztelettel meghívotnak. Nagyvárad, 1897. szept. 8. Az örök világhosszág fényeskedjék neki!

* **A nagyváradai színészet története.** Em-lítettük, hogy Náményi Lajos, ki a nagyváradai színészet 100 éves történetét megírja, anyagi segélyért fordult Biharvármegye törvényhatóságához. Az állandó választmány, mely most ülészik a közgyűlés tárgyainak előkészítése végett, e kérvény folytán egy az alispán, Hegyesi

Márton és Vidovich György bizottsági tagokból álló küldöttséget azzal bizott meg, hogy olvassák át a Náményi kiadandó művét s ha azt jónak találják, ugy a közgyűlésnek 50 frt segély megszavazását fogják proponálni. — Náményinak a város által adott segéllyel együtt műve kiadása most már csaknem biztosítottak látszik.

* **Kövezetvám elengedés.** A honvéd hadapród iskola részére szállítandó építési anyagok után a város szedte eddig a kövezetvámot. A honvédelmi miniszter leirt Nagyvárad városához, hogy ilyen vámot az állam részére szállított építkezési anyagok után nem szedhetnek.

* **Szerencsétlenség egy biharvármegyei bányában.** Rézbányáról írja levelezőnk: Folyó hó 7-én kedden a Rézbányához tartozó ugynevezett (Glück Auf.) Szerencse fel bányában egy alázuható kő Klein János bányásznak éppen a fejére esett és pedig oly erővel, hogy a szerencsés agyveleje és szemni kifordultak s rövid kilődás után meghalt a munka szerző és nobuszus bányász. Nagyszámu családja, gyász özvegye és velük egész Rézbánya bányász csoportja siratja az ily szomorú halállal kimult munkás bányászt.

* **Halálozás.** Részvéttel vettük a következő gyászjelentést: Szokoly Elemér lat. szert. püspökségi erdész szomorodott szívvel tudatja tisztársai Csomokovits Mátyás lat. szert. püspökségi alerdesz f. év. szept. hó 9-én élte 80-ik évében rövid szenvedés után történt elhunytát. A megboldogult földi maradványai folyó hó 10-én fog a rom. kath. anyaszentegyház szertartása szerint beszenteltetni és a m.-lázuri sirkertben örök nyugalomra tétetni. Mikló-Mázur, 1897. év szept. hó 9-én. Mldott legyen emléke!

* **Az iszákosság áldozatának temetése.** Csaknem bizonyosnak látszik, hogy a beszámíthatlan állapotban oly tragikusan kimult Náná-sy Imre halálát az alkohol mértéktelen élvezete okozta. A temetést hivatalos bonczolás előzte meg, mely konstataálta a nagy rázkódás koponyatörés következtében beállott rögtöni halálát. A szerencsétlent szerdán az ev. ref. dalárda közreműködése mellett temették el Sulyok István tanulságos bucsuztató beszéde meghatotta a nagyszámu hallgatóságot. Feltűnést keltett az özvegy szallagos babérkoszoruján a következő felirat: »Szerető jó férjének hánatos özvegye.« Rejtély marad vajjon megértette — átértette-e annak jelentőségét is? Mert ha bebizonyítható lenne is ama állítás, mintha hitvese katasztrófájának, előidőzésében részes lett volna, a szándékosság akkor sem lenne megállapítható, mivel ő is beszámíthatlan állapotban volt.

* **Jegyző választás.** A napokban ment végbe a rézbányai körjegyzői állás betöltése, melyre kilenczen pályáztak; kettő még a választás előtt visszalépett, a többiek pedig mind jelölve lettek. A választók közfelkiáltással Kertész István helyettes körjegyzőt választották meg a körjegyzői állásra.

* **Szélhámos völegény.** Horváth Ferencz nagyváradon bolti szolgálai minőségben szolgálta a nagyváradai kereskedőket. Ugy lát-szik nagyon kevés dolga lehetett és folyton gondolkodott valami szélhámos dolgon. A napokban aztán egész tréfából megkérte I. Nagy Judith eselédleány kezét. Ez szívesen fogadta a jó képű gyereket és felcsapott mennyasszonynak, azonban kikötötte, hogy a szüleitől is kérje meg, akik Karczagon laknak. Így esett meg, hogy a leány nagy ládáját feltették a vonatra s ők is elutaztak, hogy végleges minőségben Karczagon telepedjenek meg. Itt aztán Horváth Ferencz, a vitéz bolti szolga, s tartalékos honvéd fráter, csakugyan kérte a szülők beleegyezését s könnyű szerrel meg is szerezte a leány kezét. E közben megérkezett a pakk-tásba. Hozzá fogtak a felbontásához, az alatt

azonban a vőlegény — már a jegyváltást is megtartották — elment szívtart venni s nemis tért vissza többé.

Ekkor sült ki, hogy a ládából nagyon sok értékes holmi eltűnt. A szélhámos vőlegényt most körözik.

* **Az utak tisztántartása.** Az államépítészeti hivatal megkereste a várost, hogy az állami utnak Nagyváradon keresztül vonuló részét, különösen Püspöki felé az utakat tisztítása meg. Még az őszi eső előtt ideje lesz rendezni ezen utakat.

* **A Vilmos tüzer-laktanya készen van.** Folyó hó 15-ére van kitűzve a tüzer-laktanya átvétele melynek végzésében nem áll semmi útjában miután a vállalkozó Hertl Dintő és Malkovics czég mindent elkövetette, hogy a legnagyobb kényelemmel és szakértelemmel készült épületet a legnagyobb kritika alá bocsása és a város tulajdonába átadja. Alkalmunk volt az épület belsejét megtekinteni és mondhatjuk, minden a legnagyobb kényelemmel és az egészségnek mindenben megfelelően van elkészítve különösen is kiemelhetjük a tisztai és altiszt lakokat, a tisztai, ebédlőt lovardát stb. melyeknek építése dicséretére válik a vállalkozó cégnek.

* **Megszökött okirathamisító.** A nagyvárad kir. törvényszék magánokirat hamisítással vádolt Hirschler Armin érmihályfalvai 33—34 év körüli lakost körözteti. A megugrott jó madárnak különös ismertető jele az, hogy tepszi lábú és járása biczegő.

* **Párbaj botra.** Darvas Béla és Reviczky József gulyásai a bagosi határban bírokra keltek és elkezdték egymást füttyökseikkel ütlegelni míg azután a Reviczky gulyása úgy vágta főbe a Darvasét, hogy az menten meghalt. A csendőrök a tettest elfogták és átadták a bíróságnak.

* **Vizbefult fuvaros.** Körös-Tarjánról írja tudósítónk, hogy a napokban Csont János, Kovács Mihály és Jován Lőrincz Cserepes-pusztai fuvarosok kavicsot hordtak ki a Körösből a tanyai utra, de minthogy nagyon meleg volt, elhatározták, hogy ebéd után megfürödnek. Jován L. azonban nem elégedett meg a csekély vízben való fürdéssel, hanem mindig előbbre ment s egyszerre csak egy örvénybe tévedt, mely elkapta, csak annyi ideje volt, hogy azt kiáltotta: »Huzzatok ki fiuk, mert mindjárt meghalok« s aztán elmerült a habokba. Holttestét e hó 4-én reggel huzták csak ki a fürdősi helytől mintegy 100 lépésre eső helyen. Társai azt mondják, hogy azért nem mentek a vizbefult segítségére, mert ők sem igen tudnak uszni.

* **Szoronyok között.** Ma a kir. ügyészség börtönéből, hat nehéz rabot fognak átkísérni szoronyok között a marosújvári fegyházba. Mind a hat több évi fegyházra van ítélve részben raklásért, részben emberölésért. A fegyenczekt három börtönőr kíséri át s holnap este érkeznek meg szamosújvárra, hol aztán nem is látnak napvilágot, míg büntetés idejüket le nem töltik.

* **Letartóztatott tolvaj.** Harangi Juliánna eleinte cselédeskedett s elég tisztességes életmódot folytatott. Az utóbbi időben azonban lopásra vetemedett s mivel ezt nagyon könnyű kereset módnak találta, kapta magát és folytatta az üzelmeket. Legutóbb is a gazdájától több ruhaneműt lopott el, azonban rájöttek a dologra s a hűtlen cselédleányt tegnap letartóztatták. Most már az ügyészség vette pártfogása alá.

* **Razzia.** Szerdán a rendőrség ismét raziát tartott. Összeszedte a kis és nagypiacz-térenek összes ez idő szerint feltalálható csavargóit, számszerint huszat, kiket ma tolonczolnak szét illetőségi helyükre, hol bizonyára egy cseppet sem fognak örülni az elzüllött jómadaroknak.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

— **Vidámság a tanúgy birodalmában.** Verner László lapszerkesztő kollegának egy sajtószertű irodalmi zsánert kultivál: tanúgyben a humort. *Karczolatainak* nevezi dolgait és azok első kiadásának oly páratlan sikere volt, hogy rövidesen az első kiadás elfogyott. A második kiadás sajtó alá rendezése alkalmából, szerző egy új kötetet ad vig karczolataiból, melynek sikerét többek között jelenti, hogy a Magyar Hírlap »Mikor a tanító nevet« czimén tárczát irt róla, a Nemzet-ben (1891. év decz. 18.) Kozma Andor irt a műről hoszasabban, a leghizelgőbb bókokat szórva a fiatal íróra. A karczolatokhoz a tanítói rendből kivált, azóta, fájdalom, parladozó költőnek Komócsy József irt előszót, többek között a következőket: »In kább szerettem volna ezt a könyvet én megírni és az előszó megírásának dicsőségét a könyv írójának átengedni.« A karczolatok ára két kötetben, izlésesen kötve 2 frt. Ugy tanúgyi ember, mint általában művelt ember bátran megrendelheti ezt a nem pedans, elmés miukat. Megrendelhető szerzőnél. Vereer Lászlónál, a »Békésmegyei Közlöny« felelős szerkesztőjénél Békés-Csabán.

— **A Magyar Jogi Lexikon és a külföld.** A magyar jogi Lexikon, amely hazánk legkiválóbb jogtudósainak közreműködésével Márkus Dezső dr. kir. törvényszéki líró szerkesztése alatt a »Pallas« irodalmi és nyomdai részvénytársaság kiadásában fog a jövő év folyamán megjelenni, a külföld jogászköreiből és élénk érdeklődést keltett. Márkus dr.-nak sikerült is a nyár folyamán számos elsőrangú külföldi jogász közreműködését biztosítani e nagyszabású fontosságú mű számára. Ez írók közt találkozzunk Brausa (Turin), Fiore (Nápoly), Garofalo (Róma), Gumplowicz (Grác), van Hamel (Amsterdam), Laband (Strassburg), Lombroso (Turin), Meili (Zürich), Prins (Brüssel), Rarda (Prága), Torres Canpos (Granada), egyetemi tanárok és mások európai hírvé neveivel, a kiktől a Magyar Jogi Lexikon kizárólag szerzeti tanulmányokat fog közölni sajtóképeni szakmájuk köréből, első sorban amaz elméletekről, amelyeknek megalapítóiként ismeri őket az egész művelt világ jogtudományá.

A Katholikus Hitvédelmi Folyóirat. Szerkesztik: T. Pelikán Krizsó és Keményffy K. Dániel. 6-ik és 7-ik azaz augusztus és szeptemberi füzet a következő gazdag tartalommal jelent meg: Socialismus—liberalismus. Irta: Fülöp István. — Keresztény felekezeti iskola. — A felforgatók. — A szocializmus. (Aesópi mesében.) — A modern. Don Quijote. Irta: T. Pelikán Krizsó. — Csak a munka menthet meg minket. — Az uralkodó nyomor és az abból való szabadulás. — Harez egy kakással. Végig harezolja: Schaffer Antal. — Megtértek csarnoka: Seton Anna Erzsébet. — Protestáns szemle.

— **Az Oktató Néplap** szépirodalmi képes ujság (Szerk. T. Pelikán Kr.) 18-ik száma a következő bő tartalommal jelent meg: Képzeldés (vers) írta: Kalocsay Alán. — Vissza a gyakorlati kereszténységhez. — Kisasszony ünnepe. — Mit szeretek e világon? írta Kiss Pál. — A bizalom jutalma. (Elbeszélés) írta: Nyaktiló. — A falu jósa. (Beszély) írta: Kiss Pál. — A vigasztalás. Irta: Kincs István. — Bajban vigasz. Józsi bácsi. — Nyolcz nap a szentföldön. Jogismeret. — Oktatás a mérges növényekről. — A gazda. Milyen trágyázást kíván az őszi buza? — Hazánk. — Külföld. — Kéthetenként. — Hasznos tudnivalók. — A konyha. — Mulattató. — Találos kérdés. A kis lap egész évre 2 frt. Megrendelhető: *Pozsony, Ferencziek*. Kérjünk mutatvány számot!

SZINHÁZ.

Zichy Géza legújabb műve. A magyar zeneköltészet egy régen hallgató nagy alakja szólalt meg újra, öröme a magyar zene minden hívének. A zenei világ számára esemény lesz, annak a műnek a megjelenése, amelyet a napokban fejezett be Zichy Géza gróf. »Roland mester« a czime a hírneves zeneszerző és költő legújabb operájának, a melynek zongora-

kivonatát most fejezte be készülőzni magányában. A teljesen modern, erős lélektani alapokra fektetett drámai szöveget szintén Zichy Géza gróf írta. A cselekmény három felvonást tölt be és érdekességét, technikai hatását bizonyára fokozza majd, hogy a czirkusz világában a porond öltözök izgalmas keretében játszódik le. A zene erőteljes drámai motívumait sikerülten egészítik ki a czirkuszi életből merített derültebb, vidám accentusai. Az egész művön pedig mély és bensőséges költői hangulata vonul végig, amely a szöveg és zene teljes harmoniájában a »Roland mester«-t operairodalmunk egyik legbecsesebb darabjává avatja. A szerző most fog hozzá a hangszerezéshez, a melylyel valószínűleg februárig elkészül, úgy hogy tavasszal a budapesti opera színpadján látjuk az új művet. Kétségtelen, hogy Roland mester az »Alár« szerzőjének nagy sikert, a magyar zenének pedig újabb diadalt hoz. A német fordítását Neugebauer László írja a francia nyelvre pedig De Mons tanár ültet az operát.

Keressd a szived.

A »Köszívű ember fia« című saját regénye után írta Jókay Mór. Nagyváradon először adatott 1897. szept. 9.

— Pintér Imre jutalomjátéka. —

Általános feltűnést keltett annak idején, hogy a mi jeles, országszerte híres baritonistánk Pintér nem népszínművet választott jutalomjátéknak, hanem színművet.

Mi bizonyos tartózkodással néztünk elébe ennek a jutalomjátéknak, mert végre is egy énekes színészről nem igen reményelttük, hogy a Baranghy Richard szerepét a kellő hatással megjátssa.

És csalatkoztunk, mert Pintér amilyen kiváló Göndör Sándor, Fátoly ferkó stb. ép olyan jeles Richard volt. A szerelmével, haza és anya szeretével küzködő jegyes ábrázolásában a legapróbb nuansokig kiváló, még drámai hősnak is becsületére való drámai alakítást produkált.

Midőn Edithnek megvallja szerelmét, mely érzéssel előadott szavallatával, szívhez szóló érczes hangjával rezgésbe hozta keblünket.

Szóval akadémikusan szólva bátran elmondhatjuk, hogy Pintért az este felfedeztük — mint jeles drámai hőst.

Szinreléptekor a zsufolt ház hatalmas taps viharra fogadta, mely perczekig zugott, — majd a zenekorból egy szép koszorút és egy csomagot nyújtottak fel neki.

Gratulálunk Pintérnek őszintén gratulálunk az esteli sikeréhez, melynél nagyobbat az idén még senki sem ért.

Edithet P. Szép Olga személyesítette — szinte az ihlet szála meg, oly remekül személyesítette a szerető, hős lelkű leányt. — A 3-ik felvonásban nyílt színen hosszasan megtapsolták. Rá is szolgált, mert alakítása mesteri volt, hogy úgy mondjuk felülmulta önmagát.

Baranghyné (Lubrinicz) Eliz (Horváth P.) nehéz és nagy tanulmányt igénylő szerepükben jelesül megállták helyüket.

Tompa a Palvic Ottó unsympathicus osztrák tiszt szerepében is a szokott jó volt. Különösen a haldoklási jelenetben ért el nagy hatást, — bár ezen jelenés nagyon valószínűtlen mert, hogy egy haldokló kit, fején löttek és szurtak — oly soká beszéljen, az még színpadon sem foghat helyet, de sőt a különben fenéges drámai nyelven írott monolog hatását csökkentti is. Ezen a rendező egy pár toll vonással könnyen segíthetne.

Bácsné (Plankorstné) a diplomata asszony szerepében járult hozzá az est sikeréhez. Balla, Bács jók voltak. Czakó és Hegyesi kisebb szerepükben s hatást értek el ügyes és jó játékkal. Az egész előadás minden tekintetben kifogástalan, a rendezés és kiállítás kiváló volt.

A színművet Jókay Mór koszorus költőnk írta a »Köszívű ember fia« ismert, jeles regényéből — éppen azért annak сюжетjét elmondani feleslegesnek tartjuk, hiszen nincsen

ember az országban aki regényt nem ismerné. Annyit jegyzünk meg, csak hogy a színmű minden ízében hatásos és színszerű és seholy sem szenved a dramatizált regények szokott bűnében, a terjengősségben.

K . . . Rezső.

A mai előadás. A szinkörben, egy igen érdekes és rendkívül mulattató bohózat, a »Rezervisták«, kerül ma színre. A darabot már régen nem adták, pedig a közönség, már régen óhajtotta ismét a műsoron látni azt a darabot, mely egy időben kassza darabja volt a színházulatnak. A mai előadás iránt ismét élénk érdeklődés mutatkozik.

Rontai Boriska. A jeles és kiváló játéku subrett énekesnő, ki rövid színi pályája alatt is a legelső közlése küzdött fel magát, ki aranyos kedélyével az ő pajkos bohó szerepeiben olyan sokszor lopott édes örömet a szíveinkbe, szombaton tartja jutalomjátékát Milöcker szenzációs operettjében, az idén még nem adott »Boszorkányvár«-ban,

Olyan kiválóan érvényesíti ebben a darabban zenei tudását és briliáns, schikkes játékát, hogy művészi körökben, sőt a publikum körében is tudott dolog, hogy abban a szerepben olyan fenomenalis hatást produkál, a milyenre a vidéken kivüle alig képes más.

Egész egyénisége, hangja, arcza erre a szerepre praedestinálja őt, mintha csak számára iratott volna ez a szerep.

Nagy is az érdeklődés ezen fellépte iránt — és méltán, mert Rontay Boriska nagy tehetségű színésznő, aki már is kedvence a közönségnek s aki mellett nem valamely klikk, hanem a közönség áll, mely minden fellépésénél fényesen szokott megnyilatkozni.

Ninette. Édekes premier kerül színre a jövő héten. Ninettet, ezt a kitűnő zenéjű operettet fogják előadni, a főszerepben Ámon Márgittal. A kiállítás rendkívül díszes. A közönségnek egy élvezetes estét fognak szerezni e darab színrehozatala által.

Heti műsor.

Péntek: Rezervisták.

Szombat: Boszorkányvár (Rontay Boriska jutalomjátéka).

Vasárnap: Trilby.

REGÉNY-CSARNOK.

VIZ ALATT.

Elbeszélés.

Írta: ROVETTA G. Ford.: S. J.

17.

ÖTÖDIK FEJEZET.

Leányom egyáltalán nem akarja, hogy ismét férjhez menjek. — Ebből láthatja, hogy Abala ügyvéd ur mily boldoggá tette leányom életét.

Ariberti az ön levelét ma reggel meglátta munkakosarában. A boritékról kellett észrevennie, hogy ontól való, mert biborpiros lett, és anélkül, hogy elbucszott volna, zavartan elrohant.

Gondoljon ön rám vagy legalább ne felejtse el teljesen azon emléket, mely önre nézve nem lehet kellemetlen. Hígyje el nekem, hogy mindig őszinte vonalozással fogok viselkedni ön iránt és ha egy napon megszűnnék élénk érdeklődésem akkor lelkiismeretem még ugyanazon napon komoly szemrehányásokat tennék nekem, mert

— — — a ki szeret — feled,

a ki megszűnt szeretni — emlékezik!

és én nem tudok nem akarok emlékezni! Csak ezért keresek jótékony szórakozást a szerelemben és az édes emlékek költészetében.

Csókra nyújtom önnek kezemet. Egykor térdén állva csókolta ön eme kezét, mint va-

lami jóbarátát; nagyon boldog az az asszony, ki a szerelem mellett a barátság illatát is tudja élvezni.

Bucus és harag nélkül.

Navaredo Elza.

Összehajította a levelet, boritékba tette, ráírta a címet és odatette a Caecilia grófné mellé az asztalra.

A munka be volt végezve és mert már átadhatta magát a jótékony nyugalomnak, mert nagyon fáradt volt. De miként a felöltözködésnél reggel, így este a lefekvésnél is ezer meg ezer apróságra volt gondja.

Miután felső ruháit levette a hamis hajfürtöket melyeket hajába belefönt és részben saját haja alá tömött eltávolította. Azután saját homlokán és nyakánál gyűrűkbe fonta, s eme gyűrűket apró papirtekercsekre csavarta. Arezát valami sötét színű kenőccsel kente be, és rögtön ismét leszállította egy gyapjuszövet darabkával. Orra körül vörösebb és ajkai érdekesebbek voltak mint rendszeren ezért fordult most a hatásosabb eszközökhöz: toilette-tükrének szekrényéből egy darab újságpapirba göngyölt faggyu gyertyát vett ki, megmelegítette azt a lámpa lángjánál, és azzal kente be orrát és ajkait. Miután ezen muokát is bevégezte, kihuzta egy glycerines üveg dugóját s abból annyit öntött az egyik markába a mennyi belefért, és azután huzamos ideig dörzsölgette egyik kezét a másikkal mint mosdásnál szokás s anélkül, hogy megszárolta volna, egy pár kesztűt huzott, fel, melyek bizonyára fehérek voltak valamikor, de most már a zsirtól sárgáknak néztek ki.

Mindezt elvégezve végre ágyához közeledett hirtelen valami kemény tárgy esett a földre — — — A borostyánág volt ez, melyet midőn a kunyhót elhagyta Praudino karjára támaszkodva, az ablakról szakított és keblére rejtett. Elza a földre nézett s meg is látta a borostyánt de talán észre sem vette, mert lábaival rugta s elkezdett köhögni. Erős köhögés vett erőt rajta, mely egész testében megrázta.

HATODIK FEJEZET.

A személyvonat Vicenzából Velenczébe 12 óra 27 perczkor indult, de Eriprandó gróf már 11 óra 30 perczkor megérkezett egy kocsi-val.

Komor arcot vágott. Az utolsó ülésnél Ursolina mama heves sirásban tört ki, és még a jó Luciana tréfái sem voltak képesek az ifjút gyöngéd meghatottságából felébreszteni, melyet az elválás idézett elő nála.

Leszállott kifizette a kocsist, a ki ugyan mormogott egy kissé a borralaló csekélyisége fölött s azután egy első osztályu jegyet váltott melyet, hogy mindenki látgassa kalapja szalagjához dugott s fontoskodva sétált le s fel az indó ház előtti téren, várva, hogy Lord Palmerston Elzárt és az ifju grófnőt oda szállítsa.

Mialatt tekintetét körüljártatta, hogy megbizonyosodjék felőle vajjon a második osztály is kelílen máltányolják-e zöld menetjegyét, zsebkendőjével leporolta fekete kabátját, és csöndesen számolgotott: A kocsi a menetjegy és a podgyász eddigelé tizenegy lirájába került most már csak kétszázhatvan kilencz marabt meg neki! — — — Hogy tisztességesen kijöhessen legalább háromszáz lirára lett volna szüksége Velenczében.

Még ezen számolgotásba volt elmerülve, midőn lord Palmertson mérsékelt ügésben megérkezett. Szíve hevesebben dobogott. Felpillantott — — valóban nem csalódott, csakugyan a Navaredo ház kocsija volt ott.

(Folyt. köv.)

TÁVIRATOK.

A tatai királynapok.

Tata, szeptember 9. (Saj. tudósítónk táv.) Beck tábornoszernagy, a vezárkar főnöke az egész vezérkarral tegnap a gyorsvonattal megérkezett. Fejérvári miniszter ma délelőtt érkezett meg. A felségek lakosztályainak berendezése teljesen kész. Az összes udvari hivatalok tegnapi nappal megkezdték működésüket. A vá-

ros diszitéseinek utolsó részleteit ma befejezik. Beck vezérkari főnök az egész vezérkart főhadi szállására rendelte délelőtt, hogy teendő intézkedéseit napi parancsban kiadja. Tatának a kastely körüli része teljes tábori képet nyújt.

Ő felsége a gyakorlatok alkalmával semmiféle küldöttséget nem fogad s így a gyakorlat teljesen megtartja katonai jellegét, mi egyenesen a Felső óhajtása volt.

A király ezredtulajdonosi jubileuma.

Bécs, szept. 9. (Saját tud. távirata.) Ő Felső tegnap délbe a német katonai attachét fogadta, aki abból az alkalomból, hogy Ő Felső 25 éve tulajdonosa a 16. porosz huszárezrednek, a német császár sajátkezüleg irt üdvözlő levelét nyújtotta át. Ezután Ő Felső az ezred tegnap ide érkezett üdvözlő küldöttségét fogadta.

A hercegprimás jubileuma.

Budapest, szept. 9. (Saját tud. távirata.) Pestmegye közönsége nevében Benitzky főispán táviratilag üdvözölte a herceg primást ötven éves szerzetessége alkalmából.

Miniszter tanács.

Bécs, szeptember 6. (Saját tud. távirata.) Tagnap miniszter tanács volt, mely a költségvetéssel foglalkozott. Heves vita fejlődött ki, mert mindegyik miniszter sokat kért s így a pénzügyminiszternek több ízben kellett felszólalni. Megállapodás nem jött létre.

Az orosz czár Darmstadban.

Budapest, szept. 9. (Saját tud. táv.) Köln. Zeitg. Darmstadtból arról értesül, hogy az a többször jelzett látogatás, melyet az orosz czári pár a darmstadti udvarnál tesz, családi jellegű lesz.

Az özvegy czárné párisi utja.

Budapest, szept. 9. (Saját tud. táv.) A »Figaro« hivatalos forrásból eredő értesülések alapján megczáfolja a tegnapi lapok azon híret, hogy az özvegy czárné látogatást tesz Párisban.

A carmelita főnök Budapesten.

Budapest, szeptember 7. (Saj. tud. táv.) Pater Bernardinus a carmeliták rendfőnöke Budapestre érkezett.

Mascagni öngyilkossági kísérlete.

Budapest szeptember 9. (Saját tud. táv.) Mascagni a híres zeneszerő Pesaróban öngyilkossági kísérletet követett el. Környezete ugyan tagadja, de a hír erősen tartja magát. Ujabbán maga a maestro is igyekszik megczáfolni a hirt.

Rabló felkelők.

Budapest, szept. 9. (Saját tud. táv.) Káneából írják: A káneai felkelők megtámadták a város körül vont kordont és 500 juhot és 60 szarvasmarhát elraboltak. Török részről két embert öltek meg és 4 embert megsebesítettek. A felkelőknek két halottjuk volt.

Hogy fizetik a hadisarcot.

Budapest, szeptember 9. (Saj. tud. táv.) Athenből írják (Havas) Görögország a következő bevételeket ajánlotta fel a hadikgróptlás kamatainak törlesztésére: A mazsolaszőlő földadóját 4.526.000 drachma összegben, a ioni szigütek kikötőinek külön illetekeit 17.29.000 drachma összegben, a füge földadóját 50 ezer

drachma értékben, a horgonyzási hely illeteit 573 ezer drachma összegben, a levélbélyegek és levelezőlapok utáni bevételeket 1.570.000 drachma összegben és a laurioni vámbevételeket 1.392.000 drachma összegben, tehát összesen 1.240.000 drachmát. A kormány elhatározta, hogy az 1886—87 és 88-iki korosztályhoz tartozó tartalékosokat szabadságolja.

A thesszáliai menekültek tiltakoznak az ellen, hogy Thessaliak kiürítése előtt visszatérjenek hazájukba, mert a görög kormány kezdeményezésére francziadrszág és Anglia részéről számukra biztosított támogatást elégtelennek tartják.

Salisbury lord azt javasolja, hogy Thessalia kiürítését akkor kezdjék meg, mikor a görög kamara elfogadta a hadikárpótlás kamataira kijelölt bevételeket. Németország valószínűleg hozzájárul az indítványhoz.

KÖZGAZDASÁG.

Távíratkozás állatszallítás miatt. A földmívelési miniszter tegnap körrendeletileg tudatta a hatóságokkal, hogy f. hó 15-től kezdve azon magánfelek, kik állatszallítási ügyekben ügyeiknek távirati elintézését kívánják a miniszteriumban, ezentul nem táviratozhatnak hiteltre, hanem távirati díj fejében külföldi szállítás esetén (Ausztriát és Horvátországot is beleértve) négy forint, belföldi szállítás esetén 2 frt általányt tartoznak fizetni. Ezen általányból a felek mit sem kapnak vissza, viszont azonban a költségtöbbletet sem tartoznak megfizetni. Ezen összeget személyesen lehet befizetni, vagy postautalványon beküldeni, távirati kérvény esetén magával a távirati díjjal kell befizetni. Azok, kik ügyeiknek távirati elintézését kívánják, de ez általány összeget be nem fizetik, távirati elintézésre semmi körülmények közt nem számíthatnak.

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1897. szeptember 9-én.

Magyar aranyjárdék 4%	122.50
Magyar koronajárdék	99.80
Magyar vasúti kölcsön aranyban 4 1/2%	122.—
Magyar vasúti kölcsön ezüstben 2 1/2%	102.—
Magyar keleti vasúti államkötvény 1874-ből	121.25
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	98.—
Iszlám ési jog megváltási kötvény	100.75
Horvát szlavin földtehermentesítési kötvény	98.—
Magyar nyerevény sorsjegy-kölcsön	155.—
Ti zasabályozási és szegedi sorsjegy kölcson	141.—
Osztrák járdék papírban	102.25
Osztrák járdék ezüstben	102.25
Osztrák járdék aranyban	124.75
Osztrák korona járdék	101.75
1860. osztrák államsorsjegyek	144.—
Osztrák magyar bankrészevény	950.—
Magyar hitelbank részvény	396.25
Osztrák hitelintézeti részvény	365.80
Páris vista	349.—
20 márkás arany	951.—
Német birodalmi márká	58.70
London vista	119.75
Páris vista	47.50
20 márkás arany	11.72

NAGYVÁRADAI SZINKOR.

Bérlet 130-ik szám. Bérlet 130-ik szám.

Páros. Páros.

az arad-nagyváradai szintársulat által.

Nagyvárad, 1897. évi szeptember 10-én

REZERVISTÁK.

Énekes bohózat.

Kezdeté 7, vége fél 10 órakor.

Holnap szombaton, bérletfolyamban:

BOSZORKÁNYVÁR.

Nagy Operette.

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Beszédhibákat dadogást, hebegést

ugy felnöttek mint gyermekeknél speciális kezelés mellett gyógyít e téren állami szakképesítéssel bíró tanár: **Vaday József Nagyváradon.** Jelentkezni lehet naponta reggel hét és nyolcz óra közt Nagykörözs-utca 562. sz. háznál: Lakás az udvarban. 262 8-10

Olesó tisztán kezelt HEGYI BOROK

eladók

50 literen felüli mennyiségben, hec-toliterenként 30., 36., 40., 50., és 60 forintért szállítatnak 1880-iki egy liter 60 kr., 1883-iki 60 kr., 1885-iki 50 kr., 1886-iki 50 kr., 1887-ik 30 kr., 1888-iki 36 kr.

A hordók előállítási árban számí-tatnak és 6 héten belől visszavételnek a borok után vét mellett szállítatnak. A borok tisztaságáról és valódiságáról ke-zeskedem.

Becsés megrendelésüket kérem,

271 4-0

tisztelettel

Czeglédy Sándor

Zöldfa-Szálloda bérleje.

UJ Confectio-üzlet megnyitás!

A már 31 év óta főnnálló kizárólagos

női és leány-gyermek felöltő raktárunkat

szeptember hó 1-től

Zöldfa-utca Munk-féle házba

helyeztük át.

Üzletünket az áthelyezés folytán egészen ujonnan fővárosi mintára rendeztük be s így a t. vevőközönség legmesszebbmenő igényeit is kielégíthetjük, miután raktárunk oly dusan van felszerelve, hogy ott bármely évadra való szükségletét a legsolidabb árak mellett beszerezheti.

Pontos kiszolgálásról és jutányos árakról a t. hölgyközönséget bizto-sítva, további szives pártfogását kéri

tisztelettel

Heiman Lipót és Társa.

Őszi idényre divat-ujdonságok.

Legújabb divatu felöltők nagy választékban.